

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 171 (XV) — Nr. 649

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 12 septembrie 2003

SUMAR

Nr.	Pagina	Nr.	Pagina
DECRETE		HOTĂRÂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
536.	1	1.052.	3-16
— Decret privind conferirea Ordinului <i>Meritul Cultural</i> în grad de <i>Comandor</i>		— Hotărâre privind aprobarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar	
537.	2	ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI	
— Decret privind conferirea Ordinului <i>Meritul Cultural</i> în grad de <i>Cavaler</i>		27. — Circulară privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint cu valoarea nominală de 500 lei, dedicată aniversării a 500 de ani de la înființarea Episcopiei Râmnicului.....	
538.	2	16	
— Decret privind conferirea Medaliei <i>Meritul Cultural</i>			

DECRETE

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET privind conferirea Ordinului *Meritul Cultural* în grad de *Comandor*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 99 din Constituția României, precum și ale art. 4 alin. (1), ale art. 7 lit. A și ale art. 11 alin. (1) pct. II.2 din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, cu modificările ulterioare,

pentru meritele remarcabile avute în redescoperirea muzicii bizantine, a colindelor, a patrimoniului clasic autohton, a creației românești contemporane, contribuind astfel la afirmarea internațională a școlii interpretative românești de muzică vocală,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se conferă Ordinul *Meritul Cultural* în grad de *Comandor*, categoria B, muzică, Corului Național de Cameră „Madrigal”.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
ION ILIESCU

În temeiul art. 99 alin. (2) din
Constituția României, contrasemnăm
acest decret.

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE

București, 9 septembrie 2003.
Nr. 536.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

privind conferirea Ordinului *Meritul Cultural* în grad de *Cavaler*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 99 din Constituția României, precum și ale art. 4 alin. (1), ale art. 7 lit. A și ale art. 11 alin. (1) pct. II.2 din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, cu modificările ulterioare,

pentru meritele remarcabile avute în redescoperirea muzicii bizantine, a colindelor, a patrimoniului clasic autohton, a creației românești contemporane, contribuind astfel la afirmarea internațională a școlii interpretative românești de muzică, de către Corul Național de Cameră „Madrigal”,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se conferă Ordinul *Meritul Cultural* în grad de *Cavaler*, categoria D, arta spectacolului:

- doamnei Aneta Arvinte;
- domnului Lucian Bonifaciu;
- domnului Celestin Duca;

- doamnei Bernanda Marin;
- doamnei Eliza Constanța Negoescu;
- doamnei Daniela Slușanschi;
- domnului Nicolae Stoescu.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
ION ILIESCU

**În temeiul art. 99 alin. (2) din
Constituția României, contrasemnăm
acest decret.**

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE

București, 9 septembrie 2003.
Nr. 537.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

privind conferirea Medaliei *Meritul Cultural*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 99 din Constituția României, precum și ale art. 4 alin. (1), ale art. 7 lit. B și ale art. 11 alin. (1) pct. VI.2 din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, cu modificările ulterioare,

pentru meritele remarcabile avute în redescoperirea muzicii bizantine, a colindelor, a patrimoniului clasic autohton, a creației românești contemporane, contribuind astfel la afirmarea internațională a școlii interpretative românești de muzică, de către Corul Național de Cameră „Madrigal”,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Medalia *Meritul Cultural*, clasa I, categoria D, arta spectacolului, următorilor:

- doamnei Cornelia Andreescu;
- doamnei Speranța Băraceanu;
- doamnei Veronica Bojescu;
- doamnei Sterea Eremia;
- doamnei Mihaela Gioroc;
- doamnei Elena Pispiris;
- doamnei Sonia Purdea;
- doamnei Mariana Slovineanu;
- doamnei Ariana Iris Terzi;
- doamnei Aurelia Theodoru;
- doamnei Ștefana Tiron.

Art. 2. — Se conferă Medalia *Meritul Cultural* clasa I, categoria F, promovarea culturii, domnului Gheza Pojoni.

Art. 3. — Se conferă Medalia *Meritul Cultural* clasa II, categoria D, arta spectacolului, următorilor:

- domnului Valeriu David;
- doamnei Sorina Goia;
- domnului Dan Mihai Goia;
- domnului Voicu Popescu;
- doamnei Cristina Popescu;
- doamnei Maria Stoica.

Art. 4. — Se conferă Medalia *Meritul Cultural* clasa III, categoria D, arta spectacolului, următorilor:

- domnului Constantin Petrescu;
- doamnei Monica Maria Teodorescu.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
ION ILIESCU

**În temeiul art. 99 alin. (2) din
Constituția României, contrasemnăm
acest decret.**

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE

București, 9 septembrie 2003.
Nr. 538.

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI**GUVERNUL ROMÂNIEI****HOTĂRĂRE
privind aprobarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar**

În temeiul prevederilor art. 107 din Constituția României,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Se aprobă Strategia Guvernului României de reformă a sistemului judiciar, prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. — Planul de acțiuni pentru implementarea strategiei prevăzute la art. 1 se aprobă prin ordin al ministrului justiției.

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE

Contrasemnează:
Ministrul justiției,
Rodica Mihaela Stănoiu
p. Ministrul administrației și internelor,
Alexandru Farcaș,
secretar de stat

București, 4 septembrie 2003.
Nr. 1.052.

**STRATEGIA DE REFORMĂ A SISTEMULUI JUDICIAR
2003—2007****1. Cadru general**

Justiția este un factor esențial de echilibru și stabilitate socială în statul de drept. În realizarea acestui rol reforma unui sistem fundamental al societății, cum este cel judiciar, implică nu numai restructurarea instituțională propriu-zisă, ci și reformarea mentalităților care stau la baza funcționării sistemului actual, precum și costuri pe care societatea trebuie să și le asume.

Reforma justiției este o necesitate recunoscută, măsuri în acest sens luându-se încă de la începutul anilor '90, dar din anul 2001 a devenit o prioritate prevăzută de Programul de guvernare și de Planul de acțiune ale actualului Guvern. Deși au fost înregistrate progrese de necontestat în modernizarea sistemului judiciar, în contextul accelerării procesului de integrare europeană, este imperios necesară abordarea unitară, coerentă a strategiei de reformă a întregului sistem judiciar care, la rândul său, să fie coordonată cu reformele celorlalte domenii sociale.

În acest sens Strategia de reformă a sistemului judiciar cuprinde obiectivele necesare modernizării sistemului judiciar, însoțite de măsuri concrete de realizare, pentru care au fost prevăzute termene și au fost evaluate implicațiile financiare. Obiectivele și măsurile au fost elaborate conform unei viziuni de ansamblu pentru toate componentele sistemului judiciar, potrivit importanței și necesităților acestora.

Scopul major al prezentei strategii este consolidarea independenței justiției și a statutului magistratului, precum și sporirea eficienței actului de justiție, de natură să răspundă nevoilor cetățenilor și să asigure compatibilitatea sistemului judiciar românesc cu cele ale statelor membre ale Uniunii Europene.

De aceea, în realizarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar a fost avută în vedere necesitatea accentuării integrării justiției ca serviciu public în societate prin colaborarea activă cu administrația publică și cu diferitele segmente ale societății civile. De asemenea, se urmăresc consolidarea și perfecționarea funcțională a statului de drept prin recâștigarea încrederii cetățenilor în justiție și a respectului față de primatul legii.

2. Principii și obiective strategice**2.1. Principii**

Strategia de reformă a sistemului judiciar este realizată pe baza necesităților rezultate din analiza atentă a funcționării până în prezent a justiției pe plan intern, dar având în vedere și cooperarea pe plan extern, în primul rând cu instituțiile și sistemele judiciare din Uniunea Europeană. La baza strategiei stau următoarele principii:

- afirmarea demnității umane, a libertății, democrației, egalității, solidarității și justiției;
- consolidarea statului de drept și a supremației legii;
- armonizarea cu normele internaționale și europene cele mai avansate, avându-se în același timp în vedere tradițiile și identitatea națională;

— implicarea autorităților, cu precădere a întregului sistem judiciar, dar și a tuturor actorilor sociali, în vederea realizării consensului pentru reformarea sistemului judiciar.

2.2. Obiective strategice

În conformitate cu principiile enunțate mai sus, se impune dezvoltarea, într-o manieră concisă, coerentă și pragmatică, a următoarelor obiective strategice:

2.2.1. Siguranța juridică:

- creșterea imparțialității, transparenței, credibilității și sporirea eficienței actului de justiție;

- crearea unei jurisprudențe unitare;
- transpunerea completă a acquisului comunitar de competența sistemului judiciar;
- continuarea și intensificarea procesului de informare a justiției;
- îmbunătățirea capacității sistemului judiciar în aplicarea legii și consolidarea capacității administrative;
- continuarea procesului de reformă a sistemului penitenciar.

2.2.2. *Asigurarea calității hotărârilor judecătorești:*

- asigurarea unei durate rezonabile pentru soluționarea cauzelor;
- modificări structurale în organizarea sistemului judiciar, vizând restructurarea instanțelor și parchetelor pe criterii de eficiență și specializarea unor instanțe și parchete pentru soluționarea unor anumite categorii de cauze;
- reforma administrării justiției și asigurarea condițiilor materiale necesare desfășurării actului de justiție;
- pregătirea profesională a magistraților și a personalului auxiliar.

2.2.3. *Independența sistemului judiciar față de executiv:*

- asigurarea transparenței activității sistemului judiciar prin relaționarea cu societatea civilă;
- definirea atribuțiilor Consiliului Superior al Magistraturii și ale Ministerului Justiției, în sensul consolidării independenței puterii judecătorești;
- stabilirea statutului magistraților — a drepturilor și obligațiilor acestora.

2.3. *Mijloace de realizare*

Obiectivele menționate mai sus sunt dezvoltate în prezenta strategie, urmând a fi detaliate în Planul de acțiune aprobat prin ordin al ministrului justiției. Mijloacele de realizare:

- revizuirea Constituției și adoptarea noii legislații privind organizarea instanțelor judecătorești, statutul magistraților, organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii în vederea consolidării independenței puterii judecătorești;
- garantarea independenței și imparțialității magistraților în modalitățile de recrutare, pregătire, avansare, părăsire a funcției;
- aplicarea tehnologiilor informatice adecvate în fiecare unitate a sistemului și interconectarea acestora;
- pregătirea profesională susținută și specializarea magistraților și a personalului auxiliar;
- asigurarea finanțării procesului de reformă.

3. **România și dreptul comunitar**

3.1. *Măsuri realizate în perioada 2001—2003 în vederea reformării sistemului judiciar*

3.1.1. *Transpunerea acquisului comunitar în legislația română și armonizarea cadrului legal intern cu cele ale statelor membre ale Uniunii Europene*

Prima parte a reformei în justiție s-a încheiat cu predarea proiectului noului Cod penal la Parlament și cu preluarea integrală a acquisului comunitar, pentru capitolul 24 „Justiție și afaceri interne”, în legislația română. În numai 2 ani acquisul în vigoare în anul 2001, cu relevanță pentru sistemul judiciar, a fost transpus; prevederile naționale respective se află în dezbateri parlamentară sau sunt deja în vigoare.

În ceea ce privește procesul legislativ, trebuie subliniate următoarele progrese, care, de altfel, corespund unor cerințe pe plan european:

- Abrogarea art. 200 din Codul penal, prin care a fost dezincriminată infracțiunea de relații sexuale între persoane de același sex.
- Proiectul noului Cod penal, transmis la Parlament, care cuprinde importante modificări referitoare la

infracțiunile ce prezintă legătură cu libertatea de exprimare: a fost dezincriminată infracțiunea de insultă, în cazul infracțiunii de calomnie s-a redus cuantumul amenzii și s-a eliminat posibilitatea ca amenda neexecutată să fie transformată în închisoare, au fost eliminate infracțiunea de ultraj săvârșită prin insultă și calomnie, precum și infracțiunea de ofensă adusă autorității.

- Legea nr. 281/2003 cuprinde modificări substanțiale ale Codului de procedură penală și conține dispoziții de esență ce sporesc garanțiile procesuale pentru măsurile private sau restrictive de libertate, în acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (de exemplu: atribuirea dispunerii arestării preventive în competența procurorului, pe o perioadă de maximum 3 zile, iar după acest termen, în competența exclusivă a instanței de judecată), precum și noi instituții ca protecția martorilor și investigații sub acoperire.

- Legi importante pentru combaterea criminalității transnaționale organizate, parte a acquisului comunitar, menite să apere valori ale statului de drept și societății democratice, cum sunt viața și libertatea cetățenilor:

- Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, prin care a fost incriminat traficul de persoane și au fost introduse norme pentru protecția și asistența victimelor traficului și a familiilor acestora;

- Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, prin care a fost incriminată spălarea banilor, indiferent de infracțiunea din săvârșirea căreia provine bunul;

- Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, prin care a fost incriminată constituirea sau sprijinirea grupurilor infracționale organizate.

- Legi importante privind prevenirea și combaterea corupției:

- Crearea Parchetului Național Anticorupție, ca rezultat al unui program Phare de înfrățire instituțională cu Spania, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, cu modificările și completările ulterioare;

- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, ce cuprinde unul dintre cele mai moderne sisteme de reglementare a regimului incompatibilităților în cadrul statelor europene, salută de oficialii europeni.

- Legislație în domeniul relațiilor internaționale, ce asigură, într-un grad superior, cetățenilor români accesul la spațiul european de justiție și respectarea obligațiilor internaționale ale României:

- Legea nr. 296/2001 privind extrădarea, Legea nr. 704/2001 privind asistența judiciară internațională în materie penală, Legea nr. 756/2001 asupra transferării persoanelor condamnate în străinătate;

- Legile de ratificare a convențiilor Consiliului Europei privind corupția — Convenția penală privind corupția (Legea nr. 27/2002) și, respectiv, Convenția civilă asupra corupției (Legea nr. 147/2002);

- Legea nr. 187/2003 privind competența de jurisdicție, recunoașterea și executarea în România a hotărârilor în materie civilă și comercială pronunțate în statele membre ale Uniunii Europene și Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială, care transpun prevederile regulamentelor comunitare în materie civilă și comercială;

- Legile de aderare la cele trei convenții de la Haga privind comunicarea actelor, obținerea de probe și accesul la justiție (Legea nr. 124/2003, Legea nr. 175/2003 și, respectiv, Legea nr. 215/2003).

• Proiectul noului Cod civil a fost prezentat în primă lec-tură Guvernului, la sfârșitul lunii iulie 2003; la elaborarea acestuia am beneficiat de expertiza canadiană, care a stat și la baza noului Cod civil din regiunea Quebec, unul din-tre cele mai moderne din lume.

În domeniul dreptului comercial, acquisul comunitar a fost integral transpus în legislația română:

• Legea nr. 637/2002 cu privire la reglementarea rapor-turilor de drept internațional privat în domeniul insolvenței preia dispozițiile Regulamentului CE nr. 1.346/2000 privind falimentul transfrontalier;

• Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigu-rarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției transpune în cartea a II-a titlul II prevederile celor 6 directive sectoriale în domeniu;

• Aceeași Lege nr. 161/2003 transpune în cartea I titlul V prevederile din Regulamentul CEE nr. 2.137/1985 privind grupurile europene de interes economic;

• Legea nr. 509/2002 privind agenții comerciale perma-nenți transpune dispozițiile Directivei 86/653/CEE privind agenții comerciale independente.

În 2002 a fost modificată Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, pentru trans-punerea obligațiilor asumate de România prin Acordul european, în ceea ce privește activitatea de consultanță prestată de avocați, și unele dintre prevederile directivelor comunitare (prin Legea nr. 489/2002). Potrivit calendarului de negocieri asumat, până la sfârșitul anului 2003 vor fi transpuse în legislația română prevederile acquisului comunitar privind libera prestare și dreptul de stabilire al avocaților.

3.1.2. *Consiliul Superior al Magistraturii*

În ceea ce privește organizarea și funcționarea sistemul-ui judiciar, subliniem faptul că, în raport de prevederile Constituției în vigoare, la începutul anului 2002 a fost adoptat unul dintre cele mai moderne sisteme din Europa pentru alegerea membrilor Consiliului Superior al Magistraturii direct în adunările generale ale magistraților. Nii membri astfel aleși și-au început recent mandatul.

De altfel, forma revizuită a Constituției, aflată în fază finală de adoptare de către Parlament, contribuie la consoli-darea puterii judecătorești¹⁾.

3.1.3. *Consolidarea statutului magistraților*

În vederea creșterii prestigiului justiției, îmbunătățirii situației materiale și consolidării statutului magistraților, pen-tru o mai bună salarizare a acestora, a fost promovată la sfârșitul anului 2002 Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 177/2002 privind salarizarea și alte drepturi ale magistraților, care a condus la creșterea indemnizației pentru președintele unei curți de apel cu 38%—92%, iar pentru un judecător de la aceeași instanță cu 36%—70% (în funcție de sporurile ce se acordă pentru judecarea cau-zelor de corupție, titlul de doctor în drept, vechimea efec-tivă în magistratură).

Sub aspect legislativ cele două proiecte fundamentale privind statutul magistraților și organizarea judiciară au fost adoptate de Guvern și se află în procedură parlamentară²⁾.

3.1.4. *Programe de asistență*

Subliniem succesul real înregistrat în perioada 2002—2003 în recuperarea întârzierilor semnificative și implementarea unor programe PHARE complexe, cu impact deosebit în procesul de reformă a sistemului judiciar:

PHARE 1997 și PHARE 2000 de informatizare a justiției, PHARE 1999 pentru consolidarea Institutului Național al Magistraturii, PHARE 1999 Anticorupție, PHARE 2000 des-tinat întăririi sistemului judiciar și penitenciar din România și altele.

Sunt în curs de derulare programele PHARE 2002 de asistență pentru consolidarea sistemului judiciar (structurat pe 3 proiecte de înfrățire instituțională: pentru Consiliul Superior al Magistraturii, pentru Institutul Național al Magistraturii și Centrul de Pregătire și Perfecționare a Grefierilor și a Celuilalt Personal Auxiliar de Specialitate și pentru introducerea mijloacelor alternative de soluționare a litigiilor în civil și comercial) și Proiectul de asistență desti-nat îmbunătățirii legislației în materia falimentului, prin care reforma deja începută va fi continuată.

Exercițiul de programare continuă în acest an. Ministerul Justiției a elaborat fișele de programe pentru exercițiul PHARE 2003. Astfel, au fost aprobate de către Comisia Europeană următoarele proiecte:

- Continuarea asistenței în materia luptei împotriva corupției;
- Sprijin în domeniul justiției pentru minori;
- Continuarea reformei sistemului penitenciar;
- Asistență destinată publicității imobiliare și cadastrului (fișă interinstituțională elaborată împreună cu Oficiul Național pentru Cadastru).

În cursul anului 2003 au fost revigorat programele cu Banca Mondială, au fost regândite componența și activita-tea unității de implementare a proiectelor pentru cartea fun-ciară în materia informatizării birourilor de carte funciară, îmbunătățirii condițiilor de lucru, accesului mai bun al publicului la serviciile de carte funciară.

3.1.5. *Institutul Național al Magistraturii*

Activitatea Institutului Național al Magistraturii a fost revi-gorată, în vederea asigurării unei înalte pregătiri profesio-nale a magistraților, prin îmbinarea specializării teoretice cu dobândirea deprinderilor practice, prin studierea aprofundată a normelor de drept și jurisprudenței naționale și comunitare.

Institutul Național al Magistraturii poate fi considerat un model pentru școlile de magistratură din această parte a Europei, așa cum au afirmat rapoartele de evaluare ale Consiliului Europei din ultimul an.

Toate aceste aspecte demonstrează faptul că reforma sistemului judiciar este un proces în plină desfășurare, cu rezultate clare. Aceasta va continua, punct cu punct, în viitorul apropiat, cu sprijinul programelor PHARE și al experților comunitari.

3.2. *Măsuri avute în vedere pentru aplicarea legislației*

3.2.1. *Monitorizarea aplicării legislației în vigoare, în special a celei care transpune acquisul comunitar*

Monitorizarea aplicării legislației în vigoare este o con-secință și o necesitate a transpunerii corecte a acquisului comunitar în actele normative interne. Aceasta implică observarea modului în care actele normative cu efecte asu-pra sistemului judiciar sunt aplicate, precum și comunica-rea concluziilor, prin intermediul Ministerului Justiției, către instituțiile interesate, folosind instrumentele de monitorizare (studii, rapoarte, rapoarte de progres, rapoarte de imple-mentare, tabele de monitorizare etc.). Realizarea acestui obiectiv este esențială în vederea integrării europene.

¹⁾ Vezi infra cap. 8.

²⁾ Vezi infra cap. 7 și 9.

Modul în care actele normative care transpun acquisul comunitar sunt aplicate este evaluat prin analizarea soluțiilor definitive ale instanțelor judecătorești. Acest obiectiv se realizează prin colaborarea compartimentelor judiciar și de integrare europeană, în vederea asigurării concordantei jurisprudenței românești cu modul în care dreptul comunitar analog este aplicat în cadrul Uniunii Europene. În același mod va fi analizată aplicarea de către alte instituții a actelor normative cu efecte asupra sistemului judiciar. Analiza va avea ca punct principal de pornire observațiile instituțiilor implicate în procesul de integrare sau ale persoanelor interesate, iar rezultatele vor fundamenta măsurile care vor fi luate (comunicarea concluziilor către instituțiile responsabile de aplicarea normelor în cauză și, eventual, amendarea legislației respective).

De asemenea, prin direcția de specialitate a Ministerului Justiției și în colaborare cu președinții de instanțe, va fi continuat și intensificat procesul de monitorizare a realizării obiectivelor necesare procesului de aderare, rapoartele urmând a fi comunicate periodic Ministerului Integrării Europene și Comisiei Europene.

3.2.2. Analiza soluțiilor definitive ale instanțelor judecătorești în vederea identificării modalităților de aplicare unitară a legii

Modificările aduse recent Codului de procedură civilă, potrivit cărora atât apelurile exercitate împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de judecătoria, cât și cele exercitate împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de tribunale urmează să se judece de curțile de apel, determină competența exclusivă a Curții Supreme de Justiție pentru soluționarea recursurilor. Această soluție va avea drept consecință crearea unei practici judiciare unitare.

În plus, urmărirea evoluției practicii judiciare este deosebit de importantă pentru aplicarea actelor normative în mod unitar și conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Comunităților Europene pentru actele cu relevanță comunitară. Acest obiectiv presupune realizarea, la nivelul instanțelor judecătorești și în cadrul Ministerului Justiției, a unor evaluări privind evoluția practicii judiciare, pentru evidențierea reglementărilor care nu mai corespund necesităților sociale și pentru identificarea relațiilor care trebuie reglementate, precum și realizarea unor culegeri de practică judiciară în diferite domenii ale dreptului.

Va fi continuat procesul de elaborare a studiilor privind evoluția practicii judiciare în vederea identificării reglementărilor necorespunzătoare necesităților sau a chestiunilor care generează practică neunitară — realizate anual de către direcția de specialitate din Ministerul Justiției (Direcția judiciară) în materia dreptului civil, procesual civil, penal, procesual penal, comercial, contencios administrativ, proprietate intelectuală.

În același timp va continua realizarea anuală a unor culegeri de practică judiciară în aceste domenii. Culegerile sunt realizate atât la nivelul Ministerului Justiției, prin Direcția judiciară, cât și la nivelul instanțelor judecătorești, în principal la curțile de apel.

Concluziile studiilor și culegerile de practică judiciară vor fi disponibile pentru instituțiile și persoanele interesate și, în special, pentru magistrați; aceștia din urmă le vor dezbate în cadrul ședințelor de pregătire stabilite la nivelul instanțelor și parchetelor, în scopul îmbunătățirii pregătirii profesionale.

3.2.3. Intensificarea cooperării în cadrul sistemului judiciar și a sistemului judiciar cu alte instituții în vederea realizării eficiente a actului de justiție

În contextul actual este mai evident decât oricând că sistemul judiciar nu poate exista și funcționa independent

de alte sisteme, de societate în ansamblu. În cadrul procesului de reformă a administrării justiției, care vizează crearea completelor, secțiilor și, ulterior, a instanțelor specializate, este necesară o mai bună colaborare directă a instanțelor cu organele de poliție și parchetele, dar și cu alte instituții cu competențe în domenii specifice: protecția minorilor, proprietate intelectuală, relații de muncă, reintegrare socială etc.

De asemenea, este necesară asigurarea transparenței activităților judiciare, potrivit legislației, față de presă și cetățeni. În acest sens, instituția purtătorului de cuvânt atât la nivelul instanței, cât și al parchetului trebuie consolidată prin pregătire profesională specifică, conform modelelor europene.

Nu în ultimul rând asistăm în prezent la o intensificare a cooperării judiciare, în special pe plan european, cu eliminarea formalităților administrative intermediare. În vederea asigurării compatibilității sistemului judiciar român cu cele din statele membre ale Uniunii Europene, sunt necesare pregătirea magistraților români și consolidarea structurii logistice. În acest scop se urmărește realizarea unei cooperări directe, în conformitate cu instrumentele juridice comunitare, între instanțele române și cele din Uniunea Europeană. Acest obiectiv se realizează în special prin pregătirea inițială și continuă în cadrul Institutului Național al Magistraturii, dar și de către Ministerul Justiției sau unele instanțe, cu participarea unor experți comunitari.

4. Conformitatea cu Convenția europeană a drepturilor omului

4.1. Direcții de acțiune

Statul român consideră realizarea dreptului la apărare și accesului la justiție ca esențiale pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Ca atare, acțiunile vor fi realizate pe două direcții:

- legislația considerată contrară Convenției de Curtea Europeană a Drepturilor Omului va fi modificată, în sensul respectării stricte a drepturilor garantate pe plan european;
- o a doua direcție de acțiune constă în aplicarea normelor legale în așa fel încât să nu se aducă atingere drepturilor și libertăților fundamentale. În acest sens, recomandările Consiliului Europei și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului vor fi aplicate fără întârziere.

4.2. Modificarea Codului de procedură penală

Prin modificarea adusă recent Codului de procedură penală au fost sporite garanțiile procesual penale, îndeosebi cele privind măsurile privative sau restrictive de libertate ori cele referitoare la instituirea controlului judecătoresc privind soluțiile procurorului de netrimiteră în judecată. Astfel, s-au adus Codului de procedură penală modificări și completări substanțiale cu privire la următoarele instituții:

• Măsurile privative și restrictive de libertate

Cea mai importantă modificare în această materie o constituie atribuirea dispunerii arestării preventive în cursul urmăririi penale în competența procurorului, pe o perioadă de maximum 3 zile, iar după acest termen, în competența exclusivă a instanței de judecată, spre deosebire de reglementarea actuală care conferă această competență numai procurorului. Această soluție legislativă este în concordanță cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a stabilit că organul care dispune sau menține măsura arestării preventive trebuie să prezinte anumite garanții, printre care independența și imparțialitatea atât față de puterea executivă, cât și față de părți. În acest sens sunt și legislațiile europene, cum ar fi cea franceză, italiană, germană, poloneză, care prevăd că măsura arestării preventive este dispusă de un judecător sau de o instanță, și nu de către procuror.

• Sporirea garantiilor acordate învinuitorilor sau inculpaților minori

La capitolul destinat măsurilor preventive a fost inclusă o nouă secțiune care cuprinde reglementări privind: drepturi proprii și un regim special de detenție preventivă în raport cu particularitățile vârstei lor, termene speciale pentru durata măsurii reținerii sau arestării preventive, precum și un termen maxim în care minorii pot fi menținuți în arest preventiv.

• Controlul judecătoresc asupra unor măsuri sau acte dispuse în cursul urmăririi penale

S-a instituit un control judecătoresc cu privire la soluțiile procurorului de neprimire în judecată. Până acum ordonanțele procurorului în această materie puteau fi atacate numai la procurorul ierarhic superior. În prezent, în lumina deciziilor Curții Constituționale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, se prevede că persoana vătămată sau orice alte persoane ale căror interese legitime au fost vătămate prin ordonanța procurorului de clasare, de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale ori prin rezoluția acestuia de neîncepere a urmăririi penale se pot adresa instanței căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în prima instanță.

Se prevede totodată dispunerea de către instanță (și de către procuror pentru cauzele urgente și temeinic justificate) a perchezițiilor domiciliare, a reținerii și predării corespondenței și a obiectelor, precum și a interceptărilor și înregistrărilor audio sau video. În ceea ce privește măsurile de siguranță a obligării la tratament medical și a internării medicale, acestea pot fi dispuse numai de instanța de judecată.

• Extinderea dreptului la repararea pagubei a fost realizată, pe de o parte, prin înlăturarea limitărilor prevăzute în textele în vigoare, iar pe de altă parte, prin vizarea nu numai a persoanelor private de libertate, ci și a celor cărora li s-a restrâns libertatea. Această extindere asigură concordanța cu deciziile Curții Constituționale în materie, precum și cu dispozițiile art. 5 alin. 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și ale art. 3 din Protocolul nr. 7 la convenție.

Trebuie menționat că proiectul Legii de revizuire a Constituției reprezintă un progres față de aceste ultime modificări ale Codului de procedură penală, în sensul că măsura arestării preventive va putea fi dispusă numai de instanța de judecată, fiind limitată ca durată, iar măsura efectuării percheziției va fi numai de competența judecătorului.

4.3. **Reglementarea drepturilor persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate**

Condamnarea statului român de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a impus adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2003 privind unele drepturi ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate. Prin adoptarea acestui act normativ statul român răspunde măsurilor cu caracter general dispuse de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, în urma hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza „Petra împotriva României”.

În cadrul dispozițiilor generale este reglementată — alături de interzicerea supunerii la tortură, tratamente inumane sau degradante și interzicerea discriminării — procedura prin care se asigură controlul judecătoresc asupra măsurilor luate de administrația penitenciarului cu privire la exercitarea drepturilor persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate.

Având în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la dreptul de petiționare, acest drept este garantat și nu i se pot aduce restrângeri. Petițiile, care includ orice cerere sau sesizare adresată autorităților publice, instituțiilor publice, organelor judiciare, instanțelor sau organizațiilor internaționale a căror competență este acceptată ori recunoscută de România, precum și răspunsurile la acestea au caracter confidențial și nu pot fi deschise sau reținute.

Dreptul la corespondență al persoanelor care execută pedepse privative de libertate este, de asemenea, garantat, iar corespondența are caracter confidențial și nu poate fi deschisă sau reținută decât în limitele și în condițiile prevăzute de lege.

Restrângerile dreptului la corespondență nu se aplică în cazul corespondenței cu apărătorul sau cu organizațiile neguvernamentale care își desfășoară activitatea în domeniul protecției drepturilor omului.

Este prevăzută o serie de măsuri pentru asigurarea exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență, cum sunt instalarea de cutii poștale în interiorul penitenciarului sau suportarea de către administrația penitenciarului a unor cheltuieli ocazionate de exercitarea dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență, în cazul în care persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate nu dispun de mijloacele bănești necesare.

Dispoziții similare cu cele referitoare la dreptul la corespondență al persoanelor care execută pedepse privative de libertate sunt stabilite și cu privire la dreptul la convorbiri telefonice al acestor persoane.

Dreptul de a primi vizite poate fi exercitat în spații special amenajate, sub supravegherea vizuală a personalului administrației penitenciarului, durata și periodicitatea vizitelor urmând să fie stabilite prin ordin al ministrului justiției, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Persoanele condamnate la pedepse privative au dreptul de a primi oricând, în condiții de confidențialitate, vizitele apărătorului.

Dreptul la asistență medicală este garantat. Asistența medicală în penitenciare se asigură, ori de câte ori este necesar sau la cerere, cu personal calificat, în mod gratuit, potrivit legii.

În cadrul dispozițiilor finale este prevăzută aplicarea corespunzătoare a normelor cuprinse în acest act normativ și altor categorii de persoane cu privire la care au fost dispuse măsuri sau sancțiuni privative de libertate — persoanele arestate preventiv, cele aflate în executarea sancțiunii închisorii contravenționale și persoanele internate în centrele de reeducare.

Accesul la informațiile de interes public se realizează în condițiile Legii privind liberul acces la informațiile de interes public.

5. **Garanții pentru înlăturarea unui act de justiție echitabil**

Există o multitudine de garanții juridice pentru înlăturarea unui act de justiție echitabil. Între acestea se înscriu independența judecătorului și consolidarea statutului magistratului³⁾, dar și modalitățile eficiente de control al actului de justiție, înainte și după pronunțarea hotărârii judecătorești, obiect al prezentului capitol.

5.1. **Controlul anterior**

Proiectul de revizuire a Constituției prevede că activitatea de cercetare penală a poliției judiciare este condusă și supravegheată, în condițiile legii, de parchetele care funcționează pe lângă instanțele de judecată.

³⁾ Vezi infra cap. 7.

De asemenea, actele sau măsurile efectuate în cursul urmăririi penale sunt supuse controlului instanței de judecată. Subliniem, în acest sens, măsurile prin care se dispune lipsirea de libertate, neînceperea urmăririi penale etc.

5.2. Controlul ulterior

5.2.1. Realizarea unui sistem de reintegrare socială și supraveghere la nivel național

Ministerul Justiției și-a asumat misiunea de a înființa la nivel național servicii de reintegrare socială a infractorilor și de supraveghere a executării sancțiunilor neprivative de libertate, ca parte a reformei sistemului justiției penale și a sancțiunilor comunitare, în contextul aderării la Uniunea Europeană.

Dezvoltarea sistemului de reintegrare socială și supraveghere la nivel național se desfășoară pe baza unei strategii care are în vedere:

- înființarea sistemului de reintegrare socială și supraveghere la nivel național, alcătuit din 41 de servicii de reintegrare socială și supraveghere;

- supravegherea persoanelor condamnate aflate în stare de libertate, în scopul diminuării infracționalității, a temerii față de fenomenul infracțional și a costurilor și consecințelor datorate supraaglomerării penitenciarelor;

- demonstrarea eficienței și a unei bune gestionări a fondurilor publice în desfășurarea tuturor activităților serviciilor de reintegrare socială și supraveghere.

5.2.2. Realizarea condițiilor necesare executării sancțiunilor privative de libertate

5.2.2.1. Demilitarizarea sistemului penitenciar

Demilitarizarea sistemului penitenciar are drept scop alinierea sistemului penitenciar la normele și practica europeană în materie, posibilitatea manifestării responsabilității individuale în cadrul sistemului, crearea cadrului favorabil unei comunicări reale atât între membrii personalului, cât și între aceștia și deținuți și, nu în ultimul rând, schimbarea în timp a mentalității de tip militar într-o atitudine lipsită de rigiditate și conformism. Procesul de demilitarizare implică:

- suplimentarea treptată a numărului de posturi în raport cu specificul activității civile față de cea militară, din perspectiva legislației muncii; se are în vedere asigurarea unor condiții de muncă care să permită menținerea stabilității personalului și evitarea plecării acestuia spre alte structuri militare sau instituții, prin măsuri de îmbunătățire a protecției sociale și securității profesionale (în anul 2003 această activitate a început prin suplimentarea cu 100 de posturi și 305 posturi special pentru Spitalul Penitenciar Rahova și Centrul pentru minori Buziaș);

- asigurarea unor fonduri suplimentare pe durata procesului de demilitarizare, necesare finanțării noilor posturi, plății contribuțiilor de asigurări sociale, a drepturilor de echipament, hrană, ajutoarelor prevăzute în caz de pensionare etc., precum și pentru instruirea inițială de specialitate a noilor angajați.

5.2.2.2. Realizarea cadrului juridic adecvat pentru alinierea sistemului penitenciar românesc la normele europene

Adoptarea în anul 2004 a noii Legi de executare a pedepselor, în condițiile adoptării noului Cod penal, permite armonizarea și coordonarea principiilor de prevenție generală și specială, individualizarea executării pedepselor, asigurarea unui regim penitenciar progresiv și a unui raport optim între sancțiunea penală și reinserția socială.

Proiectul Legii privind statutul funcționarilor publici din sistemul administrației penitenciare, care va fi adoptat în cursul anului 2004, avizat de Consiliul Suprem de Apărare a Țării, constituie fundamentul juridic al demilitarizării sistemului penitenciar.

În urma adoptării actelor normative menționate vor fi elaborate regulamentele și instrucțiunile necesare punerii în aplicare a acestora, în principal: Regulamentul de aplicare a Legii de executare a pedepselor și a măsurilor preventive privative de libertate, Regulamentul privind organizarea și executarea serviciului de supraveghere a deținuților aflați în penitenciare, Codul deontologic al personalului din sistemul administrației penitenciare, Regulamentul de organizare și funcționare a Administrației Naționale a Penitenciarelor.

5.2.2.3. Îmbunătățirea condițiilor de detenție la nivelul normelor europene

Îmbunătățirea condițiilor de detenție la nivelul normelor europene presupune în primul rând un considerabil efort financiar, în condițiile în care bugetul de stat poate suporta în prezent doar o parte din acesta:

- construirea, într-o perioadă de 5 ani, a 14 penitenciare noi;

- înființarea unui nou centru de reeducare la Buziaș, județul Timiș, cu 120 de locuri;

- modernizarea spațiilor de detenție din penitenciarele București—Jilava, Bacău, Colibași, Craiova, Miercurea-Ciuc, Poarta Albă, Satu Mare, Târgșor și Vaslui, care va asigura spații de cazare adecvate, săli de mese, cluburi, săli de clasă, cabinete de psihologie, consiliere și psihoterapie, săli de sport și grupuri sanitare;

- dotarea atelierelor destinate activităților productive din penitenciare cu utilaje moderne, care să asigure calificarea persoanelor private de libertate.

Programul PHARE 2003 va asigura elaborarea unei strategii de luptă împotriva consumului de droguri în penitenciare, dotarea penitenciarelor cu echipamente pentru detectarea consumului de droguri de către deținuți, organizarea de sesiuni de pregătire a personalului de supraveghere, precum și a programelor socioeducative pentru deținuți.

5.2.2.4. Elaborarea unei noi strategii privind siguranța așezămintelor de deținere

Dotarea penitenciarelor cu mijloace moderne de supraveghere electronică a perimetrelor, camerelor de deținere și a accesului se va realiza în cursul anului 2004.

Elaborarea unui nou sistem de evaluare și individualizare a regimului penitenciar, în conformitate cu prevederile proiectului Legii executării pedepselor, este programată pentru 2004. Se va avea în vedere înființarea de echipe tehnice multidisciplinare, formate din juriști, psihologi, sociologi și pedagogi, care pe baza evaluării vor stabili regimul penitenciar adecvat pentru fiecare deținut.

5.2.2.5. Asistența medicală

Perfecționarea activității de asistență medicală pentru persoanele private de libertate prin: implementarea și dezvoltarea serviciilor de asistență medicală și psihologică acordate consumatorilor de droguri; limitarea răspândirii infecției HIV/SIDA și a bolilor cu transmitere sexuală în rândul deținuților prin măsuri de educație pentru sănătate și reducere a efectelor negative; evaluarea cazurilor de boli psihice în rândul deținuților și îmbunătățirea sistemului de tratare și recuperare a acestora; depistarea precoce, tratarea și reducerea numărului de recidive și cazuri rezistente la tratament în tuberculoza pulmonară.

5.2.2.6. Programe internaționale de sprijin al măsurilor de reformă a sistemului penitenciar și de probațiune

Pentru realizarea acestor obiective, pași importanți au fost realizați în cadrul proiectului de înfrățire instituțională „Asistență pentru reforma sistemului penitenciar și consolidarea sistemului de probațiune din România”. Componentă a programului PHARE RO 0004.01, proiectul a vizat consolidarea sistemului penitenciar românesc și a celui de probațiune (750.000 euro), partenerul principal fiind Spania,

iar cel secundar Marea Britanie (pentru partea de probațiune).

În cadrul fiecărei activități a programului experții spanioli au făcut unele recomandări, care au început deja să fie transpuse în practică:

- necesitatea elaborării unui plan de investiții și de ameliorare a condițiilor din penitenciare;
- crearea în unitățile penitenciare de comisii tehnice interdisciplinare care să aibă ca atribuții studiul individual al deținuților și planificarea activităților;
- separarea clară a atribuțiilor din domeniul siguranței deținerii de cele din sectorul cultural educativ;
- colaborarea cu comunitatea și organizațiile nonguvernamentale;
- crearea cadrului legal referitor la măsurile de securitate din centrele de reeducare;
- reglementarea pedepselor alternative la pedeapsa cu închisoarea;
- realizarea unei proceduri de supraveghere a deținuților eliberați condiționat;
- elaborarea unui program de acțiune pentru prevenirea, diagnosticarea timpurie și tratamentul tuberculozei în mediul penitenciar.

Convenția de înfrățire dintre partenerul britanic London Probation Area și Direcția de reintegrare socială și supraveghere din Ministerul Justiției a dus la formarea a mai mult de jumătate din numărul consilierilor de probațiune, fiind totodată elaborată și curricula, numărul formatorilor a crescut de la 15 la 30, au fost elaborate ghiduri de bune practici, a fost conceput un plan de reinserție socială, au fost încheiate protocoale de colaborare cu instanțele, precum și cu instituțiile penitenciare.

Convenția de înfrățire a fost apreciată de ambele instituții beneficiare ale sistemului judiciar românesc, colaborarea urmând a continua în cadrul cooperării bilaterale.

6. Metode alternative de soluționare a conflictelor (medierea)

În procesul de realizare a reformei sistemului judiciar o atenție deosebită este acordată creșterii eficienței actului de justiție prin îmbunătățirea activității instanțelor. În acest sens, introducerea metodelor alternative de soluționare a litigiilor pe cale judecătorească în sistemul judiciar românesc este considerată o soluție pentru degrevarea rolului instanțelor și implicit de creștere a operativității și calității în soluționarea cauzelor.

Astfel, un prim pas a fost făcut în cadrul asistenței oferite printr-un program PHARE în anul 2003, prin care se urmărește introducerea medierii în sistemul nostru judiciar (una dintre alternativele cele mai cunoscute de soluționare a litigiilor) și ale cărui activități vizează în principal crearea cadrului legislativ și popularizarea beneficiilor acestui tip de serviciu printre justițiabili, avocați, magistrați.

Cu sprijinul Ambasadei Statelor Unite ale Americii în România, Ministerul Justiției a inițiat, de asemenea, un proiect privind medierea în cadrul unei instanțe-pilot (Curtea de Apel Craiova), urmând ca, în urma rezultatelor obținute, acesta să fie extins și la alte curți din țară.

Totodată Ministerul Justiției — Direcția de reintegrare socială și supraveghere, împreună cu Centrul de Resurse Juridice, Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Guvernului Marii Britanii și Fundația Familia și Ocrotirea Copilului au lansat două centre-pilot de mediere în cauze penale constituite în cadrul proiectului „Justiție restaurativă — un posibil răspuns la infracționalitatea juvenilă”, pentru minorii și tinerii de până la 21 de ani care au săvârșit infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Următorii pași vor avea în vedere elaborarea în anul 2003 a unei legi privind medierea și reglementarea statutului profesiei de mediator, corespunzătoare sistemului nostru judiciar, dar asigurându-se și conformitatea cu normele Uniunii Europene în domeniu. Sunt avute în vedere:

- crearea cadrului legislativ și popularizarea beneficiilor acestui tip de serviciu printre justițiabili, avocați, magistrați în cadrul asistenței oferite prin Programul PHARE, prin care se urmărește introducerea medierii în sistemul nostru judiciar;
- organizarea de sesiuni de mediere la nivelul instanțelor de către persoanele ce au fost pregătite de către specialiștii străini, în cadrul proiectelor-pilot;
- evaluarea rezultatelor și formularea de comentarii și propuneri pe baza acestora.

7. Credibilitatea justiției (recrutare, carieră, deontologie) și sporirea calității actului de justiție

7.1. Statutul magistraților

Constituția României prevede că justiția se înfăptuiește în numele legii, iar judecătorii sunt independenți și se supun numai legii. Pornind de la aceste principii constituționale, necesitatea asigurării garanțiilor de competență, independență și imparțialitate a magistraților impune o reformare a sistemului judiciar, în acord cu cele mai importante documente europene și internaționale în materie.

Obiectivul principal al reformei în justiție îl reprezintă consolidarea independenței și statutului magistratului, precum și asigurarea realizării eficiente a actului de justiție, de natură să răspundă nevoilor cetățenilor și să asigure compatibilitatea sistemului judiciar românesc cu cele ale statelor membre ale Uniunii Europene. Se are în vedere faptul că inamovibilitatea, întemeiată pe garantarea stabilității carierei și pe responsabilitatea în exercitarea funcției, constituie ea însăși o garanție a independenței justiției.

Prin proiectul noii Legi privind statutul magistraților, elaborat în anul 2003, se urmărește formarea unui corp de magistrați de carieră care să se bucure de independență și stabilitate. Este prevăzută, de asemenea, transparența procedurilor de selecție, promovare, numire în funcții de conducere și evaluare profesională. De asemenea, va crește semnificativ rolul Consiliului Superior al Magistraturii, care va avea exclusivitate în luarea deciziilor privind cariera magistraților, răspunderea disciplinară a acestora, apărarea împotriva actelor care le afectează independența și imparțialitatea.

Procesul de selecție a magistraților are la bază exclusiv criteriul competenței profesionale și al bunei reputații și se realizează numai prin concurs, cu respectarea principiilor transparenței, al egalității de șanse între candidați și al anonimatului probelor.

Recrutarea și formarea inițială a magistraților se realizează prin Institutul Național al Magistraturii. Toate informațiile referitoare la concurs și rezultatele acestuia se vor aduce la cunoștință publică inclusiv pe pagina de Internet a Consiliului Superior al Magistraturii și pe cea a Ministerului Justiției. Magistrații stagiați sunt numiți de Consiliul Superior al Magistraturii, pe baza rezultatelor obținute la examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii. Magistrații sunt numiți de Președintele României, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, fiind eliminate atribuțiile ministrului justiției în acest domeniu. De altfel, ministrul justiției pierde și alte competențe existente în acest moment, cum sunt: atribuțiile legate de delegarea, detașarea, transferul magistraților, suspendarea și eliberarea din funcție, prezidarea lucrărilor Consiliului Superior al Magistraturii, avizul de cercetare,

reținere, arestare, percheziționare sau trimitere în judecată a magistraților.

Având în vedere că o justiție eficientă nu este numai independentă, dar și competentă, legea acordă o importanță deosebită formării continue și evaluării periodice a magistraților. Formarea continuă este prevăzută ca o obligație, dar și ca un drept al magistraților. Responsabilitatea principală pentru formarea magistraților revine Institutului Național al Magistraturii. Principiul specializării instanțelor și a magistraților este respectat și în procesul de formare continuă⁴⁾.

Atribuția evaluării semestriale a activității judecătorilor și procurorilor revine unor comisii constituite în circumscripțiile curților de apel, ai căror membri sunt numiți de Consiliul Superior al Magistraturii. Evaluarea se va face pe baza unor criterii obiective cuprinse în anexa la proiectul de lege.

La stabilirea drepturilor și îndatoririlor magistraților s-a ținut seama de interdicțiile și incompatibilitățile prevăzute în Constituție și în lege pentru magistrați, precum și de răspunderea și complexitatea funcției de magistrat.

Răspunderea magistraților cuprinde faptele care constituie abateri disciplinare, sancțiunile ce se pot aplica magistraților și procedura aplicării acestora.

În ceea ce privește deontologia, în prezent sunt organizate seminarii cu această temă numai în cadrul pregătirii continue, pentru magistrații în funcție, însă vor fi introduse module speciale și pentru auditorii de justiție, în cadrul pregătirii inițiale, în vederea fixării normelor deontologice încă înainte de începerea propriu-zisă a carierei.

7.2. Lupta împotriva corupției

Lupta împotriva corupției este un obiectiv fundamental al Guvernului României în pregătirea pentru integrarea europeană și euroatlantică, în cadrul căreia sistemul judiciar are un rol important prevăzut de Programul național de prevenire și de Planul național de acțiune împotriva corupției. De asemenea, realizarea acestui obiectiv este esențială pentru asigurarea credibilității justiției.

În aceste documente sunt avute în vedere:

- elaborarea cadrului legislativ anticorupție îmbunătățit conform standardelor europene și aplicarea de măsuri de prevenire a corupției;

- consolidarea relației cu societatea civilă, conștientizarea de către aceasta a cauzelor, consecințelor și costurilor corupției, cooperarea cu organizațiile nonguvernamentale și cu mass-media;

- consolidarea cadrului instituțional în lupta împotriva corupției și asigurarea funcționării eficiente a Parchetului Național Anticorupție;

- intensificarea cooperării și participării la acțiuni comune de luptă împotriva corupției și a criminalității organizate în domeniul public — realizarea și implementarea interfețelor de comunicare între instituțiile statului;

- dezvoltarea cooperării internaționale în domeniul combaterii criminalității legate de corupție.

Lupta împotriva corupției a beneficiat de sprijinul continuu al Comisiei Europene prin intermediul programelor PHARE. Astfel, Programul PHARE 1999 a pus bazele noului Parchet Național Anticorupție atât prin componenta de twinning cu Spania, cât și prin intermediul aceleia de investiții (nua structură fiind dotată cu echipamente informatice și fiind creată o aplicație software de comunicare între instituțiile implicate în lupta împotriva corupției). În vederea continuării asistenței în domeniu, Comisia Europeană a aprobat un proiect de înfrățire pe termen scurt (*Twinning Light*) și un nou Program PHARE 2003 ce

îmbină o componentă de asistență tehnică și una de înfrățire instituțională.

8. Imparțialitatea

În ceea ce privește asigurarea echidistanței actului de justiție, pe lângă stabilirea unui statut clar de independență a magistratului, principalul garant al imparțialității este Consiliul Superior al Magistraturii (CSM). Potrivit prevederilor Constituției României, singurul organ abilitat să dispună în legătură cu promovarea, transferul și sancționarea judecătorilor este Consiliul Superior al Magistraturii.

Pentru a evita pericolul corporatismului, din CSM trebuie să facă parte, după modele europene consacrate, și personalități ale societății civile, din afara magistraturii.

În ceea ce privește independența Consiliului, Ministerul Justiției va sesiza CSM doar în ceea ce privește abaterile disciplinare ale magistraților.

Un progres important a fost realizat în anul 2002, prin adoptarea unui act normativ care a modificat modalitățile de alegere și funcționare a CSM.

Astfel a fost majorat numărul de membri ai CSM și a fost schimbat modul de desemnare a candidaților, aceasta realizându-se acum după criterii precis enunțate, independent de celelalte puteri ale statului, de către magistrați — în adunările generale ale judecătorilor și, după caz, ale procurorilor.

Se află în fază de finalizare procesul de revizuire a Legii fundamentale. Proiectul de revizuire prevede faptul că CSM este garantul independenței justiției. În această calitate, CSM propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și procurorilor. În același timp îndeplinește rolul de instanță de judecată în domeniul jurisdicției disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea organică de organizare și funcționare.

CSM va fi alcătuit din două secții, una pentru judecători, alta pentru procurori, și va cuprinde reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, cu înaltă reputație profesională și morală, care vor participa la lucrările în plen. Președintele CSM este ales dintre membrii acestuia. Dispozițiile Constituției vor fi detaliate prin legea organică de organizare și funcționare a CSM.

Prin Programul PHARE 2003 de asistență pentru CSM se urmăresc îmbunătățirea cadrului legislativ în materie, elaborarea unor propuneri pentru consolidarea structurii organizatorice a acestuia, completarea normelor secundare ce reglementează funcționarea CSM, precum și elaborarea unui plan de acțiune în vederea unei mai bune puneri în aplicare a Codului deontologic al magistraților.

9. Eficiența actului de justiție

9.1. Reorganizarea instanțelor judecătorești

Una dintre componentele reformei justiției în România o reprezintă reorganizarea instituțională, în vederea accentuării integrării justiției ca serviciu public în societate, prin colaborarea activă atât cu administrația publică, dar și cu diferitele segmente ale societății civile. Totodată se urmăresc consolidarea și perfecționarea funcțională a statului de drept prin recâștigarea încrederii cetățenilor în justiție și a respectului față de primatul legii.

Prin proiectul noii Legi privind organizarea judiciară, elaborat în anul 2003, s-au urmărit, în principal, specializarea instanțelor, colegialitatea completelor, necesitatea participării magistraților la luarea deciziilor care privesc organizarea și funcționarea instanțelor și parchetelor. Au fost incluse dispoziții referitoare la organizarea și funcționarea internă a instanțelor și parchetelor, conducerea și administrarea acestora, dispoziții privind personalul auxiliar de specialitate, bugetele instanțelor și parchetelor.

⁴⁾ Vezi infra cap. 11.

Măsurile cele mai importante se referă la înființarea, începând cu anul 2004, a tribunalelor specializate în domeniul precum: minori și familie, comerciale, administrativ-fiscale, de muncă și asigurări sociale. Crearea instanțelor specializate este justificată de creșterea complexității raporturilor juridice, proporțional cu dezvoltarea relațiilor sociale și a cadrului legislativ care le reglementează.

Specializarea instanțelor implică însă, în egală măsură, și specializarea magistraților⁵⁾. Pe lângă aceasta, sunt necesare:

- încadrarea cu personal pregătit corespunzător;
- spații adecvate pentru funcționarea acestora;
- alocarea de fonduri suplimentare în vederea amenajării sediilor și achiziționării echipamentelor tehnice necesare desfășurării în bune condiții a activității.

Proiectul prevede principiile accesului liber la justiție, egalității în fața legii, dreptului la un proces echitabil, publicității ședințelor de judecată, dreptului la apărare. Sunt stabilite categoriile de instanțe judecătorești și parchete.

Proiectul conține dispoziții privind accesul la funcțiile de conducere a instanțelor și parchetelor.

Se vor înființa colegii de conducere la nivelul tuturor instanțelor și parchetelor, care vor aviza problemele generale de conducere. Organizarea adunărilor generale ale magistraților este reglementată expres, stabilindu-se și atribuțiile principale ale acestora.

Pentru înlăturarea oricărui suspiciuni cu privire la modul de repartizare a cauzelor pe complete, s-a prevăzut că aceasta se face în mod aleatoriu, în sistem informatizat, pentru a se asigura soluționarea operativă și cu imparțialitate a cauzelor, precum și un volum echilibrat de activitate a completelor. Cu sprijinul Asociației Baroului American a fost creat un program informatic de repartizare aleatorie a cauzelor, care se aplică deja la o instanță-pilot, urmând să fie extins la toate celelalte instanțe din București.

De asemenea, va fi reintrodus principiul colegialității pentru soluționarea cauzelor în primă instanță, în scopul garantării imparțialității și asigurării controlului reciproc între judecători, stabilindu-se și excepțiile în care unele cauze mai simple se judecă de un singur judecător.

Proiectul reglementează atribuțiile Ministerului Public și organizarea, conducerea și funcționarea parchetelor. Se prevede înființarea, în mod corespunzător, a parchetelor de pe lângă instanțele specializate pentru minori și familie. Sunt, de asemenea, incluse dispoziții privind Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Parchetul Național Anticorupție.

Pentru asigurarea unui volum de muncă echilibrat pentru magistrați, președinții curților de apel împreună cu ministrul justiției, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau procurorul general al Parchetului Național Anticorupție analizează anual volumul de activitate al instanțelor și parchetelor și, în funcție de rezultatele analizei, iau măsuri pentru suplimentarea sau reducerea numărului de posturi, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii.

9.2. Reforma justiției pentru minori

Cauzele cu minori necesită o atenție specială din partea societății și mai ales a celor chemați să realizeze actul de justiție. S-a pornit de la necesitatea creării unor condiții specifice pentru minori, diferite de cele existente pentru adulți, având ca scop general protecția copilului.

De altfel, Programul de guvernare 2001—2004 prevede crearea unui sistem legislativ unitar cu privire la protecția

drepturilor copilului, justiția juvenilă și responsabilitățile organizațiilor neguvernamentale cu activități în domeniu, în concordanță cu Convenția privind drepturile copilului și cu principiile stabilite prin convențiile parte a acquisului comunitar.

Principiile care stau la baza realizării unei justiții pentru minori sunt:

- prioritatea interesului superior al copilului în toate deciziile instanțelor, autorităților administrative, puterii legislative;
- protecția copilului față de orice fel de abuz și exploatare, precum și împotriva torturii, tratamentelor inumane și degradante;
- evitarea privării de libertate;
- promovarea și respectarea drepturilor copilului în contextul ansamblului drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- respectarea demnității și opiniei copilului, care trebuie să fie un partener în procesul decizional;
- parteneriatul între structurile competente și coordonarea intervenției interdisciplinare;
- asigurarea unui echilibru între controlul social și sprijinul social;
- celeritatea în luarea deciziilor și a măsurilor de protecție;
- recunoașterea rolului justiției restaurative și a principiului minime intervenții.

Obiectivul esențial pentru crearea și asigurarea unei bune funcționări a justiției pentru minori îl constituie înființarea unor tribunale specializate pentru minori în perioada 2004—2006. Pentru anul 2004 proiectul Legii privind organizarea judiciară prevede înființarea a 14 tribunale specializate pentru minori și familie.

Ca măsură tranzitorie, până la finele anului 2003 vor începe să funcționeze completele și secțiile specializate pentru soluționarea cauzelor cu minori. Magistrații chemați să soluționeze aceste cauze sunt atent selecționați în funcție de cursurile multidisciplinare urmate, precum și de calitățile profesionale și umane.

Efortul de creare a tribunalelor specializate și de pregătire specială a magistraților care vor lucra în domeniul delincvenței juvenile a fost sprijinit de către Comisia Europeană prin aprobarea Programului PHARE 2003 de asistență în domeniul justiției pentru minori.

9.3. Siguranță în aplicarea dreptului (certitudinea juridică)

Eficacitatea administrării actului de justiție constă și în celeritatea cu care o hotărâre judecătorească intră în circuitul juridic, în asigurarea stabilității raporturilor juridice recunoscute ori restabilite pe cale judecătorească, precum și în mecanismele care dau expresie autorității de lucru judecat.

În acest sens, reiterăm importanța modificării aduse Codului de procedură civilă, prin care a fost eliminată calea de atac extraordinară a recursului în anulare în civil și comercial. Aceasta corespunde principiului certitudinii juridice și contribuie la asigurarea stabilității mediului de afaceri, răspunzând astfel unor critici întemeiate.

De asemenea, noua competență a Curții Supreme de Justiție are ca obiectiv crearea unei practici unitare și asigurarea accesului la justiție al cetățenilor. Posibilitatea tuturor justițiabililor de a se adresa celei mai înalte instanțe conferă garanția unui control judiciar bazat pe interpretarea și aplicarea unitară a legii.

⁵⁾ Vezi infra cap. 11.

Eliminarea recursului în anulare, justificată de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și de măsurile dispuse de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei în executarea acesteia, a determinat însă și unele modificări ale celorlalte căi de atac, în special a recursului și a revizuirii. S-au urmărit reaşezarea competenței și reintroducerea apelului în materie comercială, care asigură realizarea deplină a dreptului la un proces echitabil.

A fost introdus un nou motiv de revizuire pentru situația în care, printr-o hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului, s-a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale.

Modificările menționate au în vedere și stabilirea unor termene rezonabile de soluționare a cauzelor de către instanțele judecătorești — așteptare legitimă a părților și condiție pentru respectarea principiului certitudinii juridice.

O inițiativă în acest sens o reprezintă proiectul de modificare a Legii privind procedura insolvenței, având în vedere durata relativ mare necesară soluționării unei cauze de faliment. Proiectul, elaborat în anul 2003 și transmis Parlamentului pentru adoptare, are ca principal scop accelerarea și simplificarea procedurii reorganizării judiciare și a falimentului, prevăzând următoarele măsuri:

- reducerea termenului de introducere a recursului împotriva hotărârilor judecătorului-sindic;
- reducerea altor termene procedurale, cum sunt termenul de introducere a contestației împotriva măsurilor luate de administrator, termenele în cadrul cărora creditorii pot formula contestații și termenul de ținere a ședinței în care aceste contestații trebuie soluționate;
- conferirea caracterului irevocabil unora dintre încheierile judecătorului-sindic;
- introducerea citării prin publicitate, în cazul recursului declarat împotriva hotărârilor judecătorului-sindic;
- eliminarea participării grefierului la ședințele adunării creditorilor;
- instituirea unui reprezentant al asociațiilor/acționarilor sau, după caz, al membrilor unui grup de interes economic ori al unei societăți cooperative, care să le reprezinte interesele în cadrul procedurii și căruia să îi fie comunicate actele de procedură;
- înființarea Buletinului procedurilor de reorganizare judiciară și faliment, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a legii, măsură ce va conduce la reducerea generală a termenelor procedurale, având în vedere economia de timp rezultată din eliminarea citării, convocării și notificării individuale, cu excepțiile prevăzute de lege.

De asemenea, proiectul propune abrogarea dispozițiilor legale cuprinse în acte normative speciale, care prevăd expres posibilitatea continuării procedurilor de executare silită individuală în paralel cu procedura reorganizării judiciare și a falimentului și care conduc în acest fel la prelungirea și apariția disfuncționalităților în derularea procedurii prevăzute în Legea nr. 64/1995, ca și la vătămarea drepturilor majorității creditorilor.

Funcționarea instanțelor specializate, începând cu anul 2004, va conduce și la reducerea termenelor de soluționare a cauzelor, atât pentru cele aflate pe rolul acestora, de regulă cauze complexe, cât și, pe cale de consecință, pentru cele rămase pe rolul instanțelor cu competență generală.

9.4. Reforma administrării justiției

Necesitatea realizării unei reforme a administrării justiției în cel mai scurt timp are în vedere creșterea eficienței actului de justiție și include măsuri pe termen scurt, pentru

perioada 2003–2004. Această reformă pe termen scurt va fi continuată de măsuri cu un grad superior de complexitate, care necesită resurse suplimentare și care vor fi desfășurate în perioada următoare, până în 2007, conform obiectivelor prezentate în continuare.

9.4.1. Consolidarea capacității instituționale a sistemului judiciar

9.4.1.1. Instanțele judecătorești

Măsurile pe termen scurt cuprind crearea, începând cu anul 2003, a unor complete sau secții specializate, în cadrul instanțelor din raza curților de apel cu volum ridicat de activitate, pentru soluționarea eficientă a cauzelor care implică minori, litigii de muncă, litigii comerciale și contencios administrativ.

În același timp, repartizarea corespunzătoare a resurselor umane și financiare la instanțele de judecată, raportată la numărul de localități, populația arondată și numărul de cauze, impune măsuri de ordin organizatoric și legislativ, care, după un studiu atent, vor fi concretizate în:

- rearoundarea teritorială a unor localități din raza de activitate a unor instanțe cu volum mare de activitate în raza de competență a instanțelor cu volum mic de activitate, dar situate peste plafonul de 2.000 de cauze anual;
- înființarea de sedii secundare la nivelul instanțelor cu un volum foarte mare de activitate.

Reformele propuse a fi realizate cuprind și introducerea unor noi instituții: managerul de instanță și mijloacele alternative de soluționare a conflictelor⁶⁾.

Înființarea instituției managerului de instanță va crea posibilitatea degrevării conducătorilor de instanță de atribuțiile strict administrative care le sunt impuse în prezent. Aceasta presupune un număr de posturi suplimentare de manager de instanță și funcționari aferenți. De asemenea, resursele umane existente vor fi folosite prin pregătirea în forme intensive și prin reconversie, potrivit competențelor și gradului de profesionalism (tribunale). Acolo unde este cazul vor fi angajați manageri de instanță (curți de apel).

9.4.1.2. Curtea Supremă de Justiție (CSJ)

Proiectul legii de revizuire a Constituției prevede transformarea Curții Supreme de Justiție în Înalta Curte de Casație și Justiție.

Proiectul noii legi de organizare judiciară include normele referitoare la organizarea, competența, conducerea și completele de judecată ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, parte a măsurilor care au în vedere reglementarea unitară și modernă a instanțelor judecătorești din România.

Totodată modificările aduse Codului de procedură civilă și Codului de procedură penală determină creșterea volumului de activitate a Curții Supreme de Justiție, prin includerea în domeniul său de competență a recursurilor în materie civilă și a recursurilor în anumite cauze din materia arestării preventive, în cadrul procedurii de implicare a instanțelor judecătorești în domeniul respectiv.

Evaluarea consecințelor acestor amendamente ale normelor procedurale evidențiază următoarele efecte:

- triplarea volumului de activitate, în special a Secției civile, Secției comerciale și Secției contencios;
- creșterea volumului de activitate a Secției penale;
- necesitatea creșterii numărului personalului (judecători, magistrați-asistenți și grefieri);
- necesitatea formării mai multor complete de judecată;
- necesitatea unor spații suplimentare atât pentru săli de judecată, cât și pentru arhivarea dosarelor.

⁶⁾ Vezi supra cap. 6.

Ca urmare, sunt avute în vedere:

— asigurarea unui sediu secundar provizoriu în București — a fost identificat și urmează adoptarea unui act normativ care să îl treacă în administrarea CSJ;

— creșterea numărului de personal:

• până la sfârșitul anului 2003 — ocuparea posturilor vacante de judecător (16) și suplimentarea numărului posturilor de magistrați-asistenți (10) și grefieri (5);

• 2004 — suplimentarea numărului de personal;

— din perspectiva necesarului de resurse umane, în anul 2003, nu apare necesară alocarea de noi posturi și, implicit, nici de resurse financiare suplimentare. Motivarea rezidă în data de punere în aplicare a noii reglementări — 28 august 2003, ce va debuta prin înregistrarea cauzelor la fond, apoi soluționarea apelului la curțile de apel și, numai după aceste două prime etape, soluționarea recursului la Curtea Supremă de Justiție. Primele cauze, conform noilor prevederi, ar urma să fie înregistrate la Curtea Supremă de Justiție în primul trimestru al anului 2004;

— reorganizarea în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție a secțiilor componente, ținându-se seama de perspectiva noilor competențe, precum și de înființarea unor instanțe specializate, astfel: Secția civilă și de proprietate intelectuală, Secția penală, Secția comercială, Secția de contencios administrativ și fiscal, Secția de muncă și asigurări sociale și Secția de admisibilitate în principiu;

— constituirea mai multor complete de judecată pentru secțiile cu volum mare de activitate (Secția civilă și Secția comercială).

Conform proiectului legii de revizuire a Constituției, dispozițiile cu privire la Înalta Curte de Casație și Justiție vor fi aduse la îndeplinire în cel mult 2 ani de la intrarea în vigoare a legii de revizuire.

9.4.1.3. *Realizarea și dezvoltarea unui program susținut de investiții, reparații capitale și curente, în vederea îmbunătățirii condițiilor de muncă ale magistraților, creșterii prestanței justiției și asigurării solemnității actului de judecată*

Reforma sistemului judiciar nu poate fi concepută și realizată numai sub aspectul legislativ. O componentă esențială a strategiei este asigurarea solemnității actului de judecată, în paralel cu îmbunătățirea condițiilor de lucru pentru magistrați și personalul auxiliar, în conformitate cu standardele europene. Astfel, realizarea acestui obiectiv are la bază următoarele elemente:

— concentrarea resurselor financiare în scopul finalizării celor mai importante lucrări, inițiate anterior și aflate în fază finală de execuție, și reprogramarea eșalonată a celorlalte investiții;

— reducerea costurilor prin elaborarea unor proiecte multifuncționale și prin eliminarea cheltuielilor inutile;

— reabilitarea infrastructurii din capitală, cu componentă principală Palatul de Justiție.

Finanțarea acestor lucrări este realizată, pe de o parte, din bugetul justiției, iar pe de altă parte, din credite externe garantate de Guvernul României.

9.4.1.4. *Dotarea sedii instanțelor judecătorești și a unităților subordonate Ministerului Justiției cu mijloacele fixe și obiectele de inventar necesare desfășurării activității specifice acestora*

În afară de realizarea unor sedii potrivite pentru desfășurarea în condiții normale a actului de judecată, îmbunătățirea condițiilor de lucru pentru magistrați și personalul auxiliar implică și dotarea sedii instanțelor judecătorești și a altor unități din sistemul justiției cu mijloacele fixe și obiectele de inventar necesare activității acestora. O atenție deosebită este acordată achiziționării de aparatură performantă necesară realizării expertizelor criminalistice, audio, balistice, droguri și dotării unităților

sanitare din sistemul justiției. Finanțarea este realizată atât de la bugetul de stat, cât și prin credite externe.

9.4.2. *Realizarea unui sistem modern și eficient de publicitate imobiliară la nivel național*

Un sistem modern, integrat, de publicitate imobiliară va asigura evidența drepturilor de proprietate asupra bunurilor imobile și va aduce un plus de siguranță circulației juridice a acestor bunuri. Un astfel de sistem va putea fi conectat, în viitor, la sistemele similare din statele membre ale Uniunii Europene.

Realizarea sistemului la nivel național implică înregistrarea tuturor drepturilor reale imobiliare în cartea funciară. În plus, este absolut necesară și va fi urmărită cu precădere asigurarea unei colaborări strânse între birourile de carte funciară, Oficiul Național de Cadastru, Geodezie și Cartografie și oficiile județene de cadastru, geodezie și cartografie și birourile notariale.

Se urmăresc modernizarea operațiunilor de carte funciară și corelarea acestora cu activitățile desfășurate de oficiile de cadastru, geodezie și cartografie, în scopul îmbunătățirii accesului cetățenilor la aceste servicii, reducerii birocrăției și eliminării posibilei corupții din sistem. Totodată, prin sistemul informatic care se creează va fi stimulat sectorul tranzacțiilor imobiliare și vor fi consolidate garanțiile juridice ale dreptului de proprietate.

Acest proiect este complementar cu PHARE 2003 (program interinstituțional ce se va derula împreună cu Oficiul Național de Cadastru, Geodezie și Cartografie), prin care cele două instituții beneficiază de asistență tehnică pentru îmbunătățirea funcționării sistemului de publicitate imobiliară și pentru dotarea unor birouri de carte funciară cu echipamente informatice.

9.5. *Continuarea procesului de informatizare*

9.5.1. *Sistemul informatic integrat*

Informatizarea sistemului judiciar nu este un scop în sine. Implementarea tehnologiilor informatice moderne va asigura standardizarea procedurilor la nivelul întregului sistem, unificarea acestora, precum și introducerea unor indicatori de măsurare a eficienței actului de justiție. De asemenea, noile tehnologii vor contribui la sporirea gradului de acces al cetățeanului la justiție și la diminuarea corupției, prin crearea unor „ghișee virtuale” pe Internet. Aceste ghișee virtuale, prin permiterea accesului larg la informație, vor determina creșterea gradului de informare a opiniei publice și optimizarea relației cetățean–instituțiile statului.

Realizarea rapidă și eficientă a actului de justiție, precum și obținerea în timp util a unor informații conexe necesită dezvoltarea unui sistem informatic integrat. Realizarea acestui obiectiv presupune în primul rând realizarea infrastructurii de comunicații LAN și WAN în sistemul judiciar.

Prin Programul PHARE 1997 a fost achiziționat softul pentru crearea unui sistem de gestionare a dosarelor și a unei baze de date legislative (CDMS&LDS) — 5.500 de licențe de gestionare a dosarelor, 5.500 de licențe pentru baza de date legislativă, 5.500 de licențe de bază de date/client și 489 de licențe de bază de date/server, iar prin Programul PHARE 2000 au fost achiziționate în primul semestru al anului 2003 2.719 calculatoare, pentru 120 de locații, pe care se vor instala aplicațiile create, precum și servere, modemi, imprimante, pentru 10 curți de apel, selectate potrivit importanței lor și gradului de încărcare cu dosare pe judecător.

A fost solicitată Uniunii Europene continuarea informatizării în cadrul Programului PHARE 2003, prin care vor fi dotate structurile teritoriale ale Parchetului Național Anticorupție cu echipament informatic, pentru instalarea aplicației create prin PHARE 1999 ACOS și pentru crearea

unei rețele naționale, la care să fie conectate toate parchetele naționale anticorupție.

O altă componentă pentru care se va solicita suport financiar extern se referă la dotarea cu echipamente a departamentelor financiare din cadrul tribunalelor și la crearea unei aplicații soft necesare îmbunătățirii activităților acestora, în special în perspectiva funcționării instituției managerului de instanță.

Tehnologia informatică existentă, precum și cea care va fi achiziționată în viitor presupun în primul rând angajarea unui personal format din profesioniști informaticieni, începând chiar cu anul 2004, prin finanțarea unui număr de 56 de posturi de informatician — 41 la nivelul tribunalelor și 15 la nivelul curților de apel.

În al doilea rând este necesară continuarea pregătirii personalului pentru asigurarea funcționării sistemelor informatice și, nu în ultimul rând, continuarea dotării instanțelor cu echipamente informatice.

9.5.2. *Implementarea sistemului de gestiune a dosarelor și de bibliotecă legislativă*

În vederea realizării acestui obiectiv, cu sprijin PHARE, a fost creat softul de bază, destinat gestionării documentelor necesare activității juridice în instanțe și parchete. Aplicația va fi îmbunătățită prin introducerea modalităților de distribuire aleatorie a dosarelor. Aceasta conține și un modul de bibliotecă legislativă, instrument pentru documentare electronică asupra actelor normative și jurisprudenței.

Realizarea infrastructurii de comunicații la nivelul sistemului judiciar, continuarea achiziționării echipamentului informatic pentru organele autorității judecătorești și pregătirea profesională a personalului sunt condiții de bază pentru buna funcționare a noului sistem.

9.5.3. *Realizarea sistemului informatizat de publicitate imobiliară*

Proiectul este finanțat de Banca Mondială și are ca obiectiv realizarea sistemului informatic pentru birourile de carte funciară de la judecătorii. În prezent, la nivelul unui proiect-pilot s-au contractat realizarea aplicației și dotarea cu echipamentele necesare pentru birourile de carte funciară din judecătorii. În următorii 3 ani va fi asigurată derularea acestui proiect (dintre care 2 ani cu suportul Băncii Mondiale).

9.5.4. *Creșterea gradului de informatizare a activităților desfășurate în sistemul penitenciar*

Componentă a informatizării integrate a sistemului judiciar, informatizarea sistemului penitenciar presupune realizarea unei infrastructuri de comunicații care să permită interconectarea tuturor unităților penitenciare într-o rețea națională, precum și conectarea lor cu celelalte organe ale autorității judecătorești. De asemenea, vor fi achiziționate programe pentru managementul personalului, al activităților financiar-contabile, gestiunea activităților medicale și managementul achizițiilor (până la sfârșitul anului 2004).

10. **Justiția și societatea civilă**

Legea privind statutul magistraților prevede, în vederea asigurării unei comunicări între justiție și societatea civilă, posibilitatea oricărei persoane de a sesiza Consiliul Superior al Magistraturii încălcarea obligațiilor profesionale sau conduita necorespunzătoare a unui magistrat, direct sau prin conducătorii de instanțe și parchete.

Legea privind organizarea judecătorească prevede înființarea la toate instanțele și parchetele a unor birouri de informare și relații publice care asigură legăturile instanței sau parchetului cu publicul și mijloacele de informare în masă, în vederea transparenței activității judiciare. Orice informații privind activitatea magistraților se pot furniza numai prin intermediul acestora.

Accesul cetățeanului la justiție, esențial într-un stat de drept, presupune și furnizarea unor informații referitoare la organizarea și funcționarea sistemului judiciar și la drepturile pe care persoanele le au potrivit legii sau le pot realiza prin intermediul justiției.

În acest sens sunt avute în vedere instalarea în sediul Ministerului Justiției a unui server destinat uzului public, conținând informații pentru cetățeni, precum și continuarea realizării unor broșuri și pliante pentru informarea publicului asupra aspectelor de interes general cu privire la funcționarea sistemului judiciar și la aplicarea legii. De altfel, în cadrul programului de asistență oferită de Asociația Baroului American (ABA—CEEL) au fost tipărite ghiduri de orientare pentru justițiabili și au fost organizate vizite ale liceenilor într-un sediu de instanță, în vederea familiarizării lor cu sistemul judiciar.

Totodată, în vederea aplicării Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, la nivelul Ministerului Justiției va funcționa un serviciu specializat pentru asigurarea accesului liber și neîngrădit al cetățenilor la informațiile de interes public.

11. **Asigurarea resurselor umane și pregătirea lor profesională corespunzătoare**

11.1. **Consolidarea rolului Institutului Național al Magistraturii și Centrului de Pregătire și Perfecționare a Grefierilor și a Celuilalt Personal Auxiliar de Specialitate pentru pregătirea resurselor umane**

Consolidarea Institutului Național al Magistraturii (INM) reprezintă o prioritate pentru reforma sistemului judiciar, în vederea asigurării unei înalte pregătiri profesionale a magistraților, prin îmbinarea specializării teoretice cu dobândirea deprinderilor practice, prin studierea aprofundată a normelor de drept și a jurisprudenței naționale și comunitare.

Concepută sub trei aspecte: formarea inițială, formarea continuă și formarea formatorilor, activitatea INM este implicată esențial în reforma justiției, constituind fundamentul carierei de magistrat.

Judecătorul național reprezintă judecătorul de drept comun în dreptul comunitar, lui revenindu-i sarcina de a asigura aplicarea corectă a legislației comunitare și de a sesiza Curtea de Justiție a Comunităților Europene atunci când are nelămuriri cu privire la interpretarea acquisului comunitar. Magistrații naționali au astfel o misiune extrem de importantă în aplicarea dreptului comunitar, fapt ce justifică necesitatea pregătirii lor aprofundate în acest domeniu.

În ceea ce privește activitatea de formare inițială, ținând cont de necesitățile integrării europene și constituirii unui spațiu juridic european, se au în vedere formarea și dezvoltarea motivațiilor și atitudinilor profesionale. Evaluarea acestor activități este realizată de Consiliul de conducere al INM cu scopul de a îmbunătăți curricula pregătirii inițiale și continue:

- evaluarea rezultatelor obținute în practica judiciară de magistrații stagiați ce au absolvit INM până la promovarea examenului de capacitate, prin chestionare transmise președinților și prim-procurorilor în vederea adaptării activității de formare inițială la nevoile sistemului judiciar;

- evaluarea activității INM în domeniul formării inițiale, pe baza rezultatelor obținute conform liniuței anterioare;

- evaluarea chestionarelor completate de magistrați, privind conținutul, rezultatele formării continue și absolenții INM implicați în activitățile respective.

Pregătirea continuă a magistraților se va efectua cu precădere în noile materii ale dreptului național și comunitar, prin seminarii organizate la sediul INM, în centrele regionale de la Sovata, Timișoara, Bârlad și în cadrul celor 15 curți de apel prin intermediul rețelei de formatori. Rețeaua formatorilor în drept comunitar creată cu sprijinul

unor programe internaționale (PHARE 98 twinning, PHARE 99 Horizontal, Matra) este operațională, iar membrii acesteia sunt implicați nu numai în formarea continuă organizată de INM, dar iau de asemenea parte la programele de formare a formatorilor (de exemplu PHARE 2002 twinning, Matra Pre-Accession). Astfel se are în vedere organizarea:

— în 2003 a 33 de seminarii de drept comunitar și 102 seminarii de drept național pentru 1.800 de judecători și 900 de procurori;

— în 2004 a 51 de seminarii de drept comunitar și 149 de seminarii de drept național pentru 2.665 de judecători și 1.335 de procurori;

— în 2005 a 54 de seminarii de drept comunitar și 158 de seminarii de drept național pentru 2.665 de judecători și 1.335 de procurori;

— în 2006 a 56 de seminarii de drept comunitar și 168 de seminarii de drept național pentru 2.985 de judecători și 1.495 de procurori;

— în 2007 a 59 de seminarii de drept comunitar și 178 de seminarii de drept național pentru 3.145 de judecători și 1.575 de procurori.

Înființarea Centrului de Pregătire și Perfecționare a Grefierilor și a Celuilalt Personal Auxiliar de Specialitate, prima instituție creată în România special pentru formarea inițială și continuă a grefierilor, are drept scop în primul rând îmbunătățirea pregătirii grefierilor, dar și schimbarea mentalității în cadrul sistemului judiciar față de această profesie.

Evoluția profesiei de grefier în România, după modelul european, urmărește crearea unui statut adecvat al grefierului, precum sporirea competențelor care îi vor reveni prin preluarea unor sarcini, în special administrative, care în prezent sunt în competența judecătorilor.

Se examinează posibilitatea preluării principiilor Recomandării nr. R(86) 12 privind unele măsuri pentru prevenirea și reducerea supraîncărcării activității tribunalelor, prin care Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei recomandă statelor membre „descărcarea graduală a judecătorilor în ceea ce privește sarcinile de natură extrajudiciară și încredințarea acestora altor persoane sau instituții (din afara sistemului judiciar)”. Anexa la această recomandare cuprinde exemple de asemenea sarcini extrajudiciare, dintre care unele sunt, la momentul actual, în competența judecătorilor: procedurile legate de registrul comerțului, activitatea legată de desfășurarea alegerilor, activitatea birourilor de carte funciară, numirea reprezentanților legali ai incapacabililor, recunoașterea paternității etc.

Recomandarea (86) 12 a Consiliului Europei propune și soluția apelării la procedura necontencioasă/mediere, în același scop al degrevării activității judecătorilor.

11.2. Continuarea pregătirii magistraților și a personalului auxiliar

Realizarea eficientă a actului de justiție presupune existența unor magistrați și a unui personal auxiliar bine pregătiți din punct de vedere profesional. Pregătirea profesională este realizată inițial în cadrul Institutului Național al Magistraturii și al Centrului de Pregătire și Perfecționare a Grefierilor și a Celuilalt Personal Auxiliar de Specialitate. Pregătirea inițială trebuie însă continuată prin formarea continuă a personalului implicat în realizarea actului de justiție.

În vederea susținerii independenței și imparțialității sistemului judiciar, este imperios necesară pregătirea magistraților în managementul dosarelor și etica profesională.

În conformitate cu programul de pregătire, în afară de rețeaua existentă a formatorilor în dreptul comunitar, Institutul Național al Magistraturii creează în prezent o

rețea de judecători, pentru a fi formatori în următoarele domenii: drept comercial, civil și penal (inclusiv aspecte privind drepturile omului). Formarea continuă este și se va efectua în cele trei centre de pregătire ale Institutului Național al Magistraturii de la Bârlad, Sovata și Timișoara, precum și în cele două centre ale Ministerului Justiției de la Amara și Eforie. Cu scopul de a consolida structurile regionale ale Institutului Național al Magistraturii și a implica un număr cât mai mare de magistrați în pregătirea continuă, Institutul Național al Magistraturii va dota centrele de la Bârlad și Timișoara cu mijloacele necesare desfășurării acestor activități.

Pregătirea continuă a personalului auxiliar se va realiza în anul 2003 de către experți români și străini, cu sprijin PHARE. Pregătirea se va axa pe următoarele domenii: drept civil, procedură civilă, tehnici de redactare a documentelor procedurale, deontologie și etică, responsabilitate profesională, administrarea justiției, organizarea instanțelor, tehnoredactarea documentelor.

De asemenea, pregătirea magistraților și a personalului administrativ se realizează și este încurajată, în domenii specifice (drept comunitar, proprietate intelectuală, criminalitate transfrontalieră, criminalitate informatică, spălarea banilor, cooperare judiciară, informatică etc.), și prin colaborarea cu alte instituții, pe plan intern și internațional (Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, Comisia Europeană, Comitetul Helsinki, Ambasada S.U.A. etc.).

Esențială pentru funcționarea instanțelor specializate, prevăzută a începe în anul 2004, obiectiv de bază al reformei sistemului judiciar, este formarea magistraților care vor soluționa astfel de cauze.

11.3. Pregătirea judecătorilor de la instanțele specializate

În prezent sunt conturate soluțiile optime pentru înființarea acestor instanțe — numărul și amplasarea acestora, statutul lor, numărul de judecători și competența acestora. În urma stabilirii acestor coordonate și a desemnării magistraților respectivi, va începe procesul de pregătire specială și intensivă a acestora.

De altfel, așa cum am precizat⁷⁾, pregătirea profesională în domeniile în care vor funcționa instanțele specializate (dreptul familiei, drept comercial, dreptul muncii, dreptul proprietății intelectuale etc.) a fost deja inițiată în principal prin cursurile de pregătire continuă organizate de Institutul Național al Magistraturii, potrivit celor arătate în prezentul capitol, ceea ce permite crearea unor secții/complete specializate — ca etapă intermediară până la constituirea instanțelor specializate.

Specializarea instanțelor va presupune stabilirea unui număr restrâns de judecători care vor soluționa numai cauzele respective, resursele existente urmând a fi direcționate în viitor exclusiv către aceștia, în vederea pregătirii în materiile speciale în care vor lucra. Astfel, începând cu anul academic 2003—2004, Institutul Național al Magistraturii organizează cursuri periodice intensive de specializare pentru magistrații desemnați să facă parte din completele sau instanțele specializate.

11.4. Implementarea unor noi concepte privind pregătirea personalului din sistemul penitenciar:

— adoptarea până în anul 2005 a unei noi strategii de management al resurselor umane în sistemul penitenciar, care să asigure realizarea corespunzătoare a activităților de recrutare, selecție, încadrare și promovare a personalului;

⁷⁾ Vezi supra cap. 9.

— reproiectarea până în anul 2005 a concepției pregătirii profesionale din instituțiile de învățământ ale administrației penitenciare în scopul alinierii acestora la cerințele noului statut;

— în anul 2003, în conformitate cu programul de pregătire, vor fi asigurate pregătirea de bază a personalului prin Școala de Administrație Penitenciară Târgu Ocna și Centrul de Pregătire Arad, precum și pregătirea continuă a personalului încadrat, prin cursuri organizate pe specialități la centrele de pregătire Amara, Rotbav și Sovata.

În elaborarea prezentei strategii au fost luate în considerare principiile referitoare la sistemul judiciar, reglementate de Constituția în vigoare la momentul respectiv.

Totodată au fost făcute referiri la textele relevante din proiectul de revizuire a Legii fundamentale, disponibile la momentul redactării proiectului.

Într-o etapă ulterioară, după intrarea în vigoare a formei revizuite a Constituției și a celorlalte acte normative cu incidență asupra reformei sistemului judiciar (Legea privind organizarea judiciară, Legea privind statutul magistraților, Legea privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii și altele), se vor opera eventualele modificări și corelări în textul prezentei strategii.

În același sens, de la o etapă la alta, Planul de acțiune pentru implementarea prezentei strategii va fi completat potrivit noilor prevederi legale.

ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

CIRCULARĂ

privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint cu valoarea nominală de 500 lei, dedicată aniversării a 500 de ani de la înființarea Episcopiei Râmnicului

Art. 1. — În conformitate cu prevederile Legii nr. 101/1998 privind Statutul Băncii Naționale a României și ale Ordonanței Guvernului nr. 45/1998 privind abilitarea Băncii Naționale a României de a pune în circulație emisiuni monetare cu caracter numismatic din metale prețioase, aprobată prin Legea nr. 244/1998, Banca Națională a României va pune în circulație, începând cu data de 22 septembrie 2003, o monedă cu valoarea nominală de 500 lei, dedicată aniversării a 500 de ani de la înființarea Episcopiei Râmnicului.

Art. 2. — Caracteristicile monedei sunt următoarele:

- formă: rotundă;
- metal: argint;
- titlu: 999/1000;
- calitate: proof;
- greutate: 31,103 grame;
- margine: netedă;
- diametru: 37 mm.

Aversul monedei conține în partea superioară inscripția „ROMANIA”, stema României și valoarea nominală „500 LEI”. Dedesubt, între două ornamente, este gravată pe trei rânduri inscripția „SFANTA EPISCOPIE A RAMNICULUI CTITORITA SUB RADU CEL MARE (1495–1508)”. Inscripția este încadrată în partea stângă de un simbol în formă de pește, simbolul creștinismului, peste care este suprapusă

monograma lui Iisus Hristos, iar în dreapta, de mitra Episcopiei Râmnicului. Anul emisiunii, „2003”, este menționat în partea inferioară a aversului.

Pe reversul monedei este reprodusă stema Episcopiei Râmnicului, având în centru chipul Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, ctitorul Catedralei Episcopale de la Râmnic. Inscripția „500 ANI DE LA INFIINTAREA EPISCOPIEI RAMNICULUI” este gravată circular, urmând circumferința monedei. Anii „1503–2003”, care marchează momentul aniversar, sunt amplasați în partea inferioară, între două ornamente cruciforme.

Art. 3. — Monedele din argint, ambalate în capsule de metacrilat transparent, vor fi însoțite de un certificat de autenticitate înseriat, redactat în limbile română și engleză, semnat de guvernatorul Băncii Naționale a României și casierul central, precum și de un pliant de prezentare a acestei emisiuni monetare.

Art. 4. — Monedele din argint dedicate aniversării a 500 de ani de la înființarea Episcopiei Râmnicului au putere circulatorie pe teritoriul României.

Art. 5. — Punerea în circulație, în scop numismatic, a monedelor din argint, emisiunea „500 de ani de la înființarea Episcopiei Râmnicului”, se realizează prin ghișeele sucursalelor Băncii Naționale a României.

GUVERNATORUL BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI,
MUGUR ISĂRESCU

București, 9 septembrie 2003.
Nr. 27.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2–4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București, cont nr. 2511.1–12.1/ROL Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București și nr. 5069427282 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București (alocat numai persoanelor juridice bugetare).

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 411.97.54, tel./fax 410.77.36.

Tiparul: Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78, E-mail: marketing@ramo.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro